

Е. Морозова, канд. ист. наук
Черноморский государственный университет имени Петра Могилы, Николаев

НАУЧНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ УКРАИНСКОЙ ДИАСПОРЫ В ПОЛЬШЕ: ИССЛЕДОВАНИЕ ИСТОРИИ УКРАИНЫ (1989-2012 ГГ.)

Статья посвящена научной работе польских учёных в отношении изучения украинской истории. В частности автор освещает деятельность представителей украинской диаспоры Республики Польша в области исследования истории Украины.

Ключевые слова: Польша, украинская диаспора, история Украины.

O. Morozova, Ph.D. (History)
Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolayiv

SCIENTIFIC ACTIVITY OF REPRESENTATIVES OF THE UKRAINIAN DIASPORE IN POLAND: RESEARCH OF HISTORY OF UKRAINE (1989-2012)

The article is sanctified to the advanced study of the Polish scientists in direction of study of Ukrainian history. In particular an author lights up activity of representatives of the Ukrainian diaspora of Republic of Poland in the field of research of history of Ukraine.

Key words: Poland, Ukrainian diaspora, Ukrainian History.

УДК 327.7[(4-191.2)+(477)]

I. Мудрієвська, асп.
Інституту всесвітньої історії НАН України, Київ

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ І ДЕРЖАВ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ У ФОРМАТІ В4+1

Розкрито основні напрями співробітництва України з державами Вишеградської групи у форматі В4+1 в контексті євроінтеграційної стратегії, висвітлені здобутки та перспективи подальшої взаємодії.

Ключові слова: Україна, Вишеградська група, євроінтеграція.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю дослідження можливостей створення стабільної системи безпеки у регіоні Центрально-Східної Європи та участі у ній України.

Метою нашої наукової розвідки є визначення основних напрямів співробітництва України з країнами В4, узагальнення набутого досвіду задля визначення подальших перспектив взаємодії у форматі В4+1.

Дослідженню відносин України з державами Вишеградської групи присвятили свої праці вчені О.Гарасюк, І.Журба, О.Замора, С.Кулина, О.Лютак, Р.Мадяр, Н.Мікула, І.Олексіюк, В.Пила, Є.Рябін, Р.Ткач, О.Уран, Ю.Шолох та ін.

Завданнями Вишеградської групи, яку було засновано 15 лютого 1991 р. у м. Вишеград, були визначені: євроінтеграція, економічна співпраця та побудова ринкової економіки; взаємодія в соціальній, екологічній, культурній, транскордонній сферах, а також забезпечення прав національних меншин [5].

Важливе місце у співробітництві Вишеградської групи із східноєвропейськими партнерами посідає Україна. 3 грудня 1999 р. у Герлахові у Високих Татрах під час зустрічі президентів країн-учасниць В4 було зазначено, що Вишеградська група підтримуватиме проєвропейські сили в Україні що заклало початок офіційних відносин Вишеградської групи і України [3, с. 39-40]. У липні 2001 р. була прийнята Ініціатива Угорської Республіки про співпрацю між державами В4, Україною та ЄС щодо побудови майбутніх зовнішніх кордонів ЄС [2, с. 162-163]. У червні 2005 р. країнами В4 було проголошено Спільну Декларацію щодо України, яка була черговим підтвердженням готовності держав В4 до співробітництва та реалізації плану Україна-ЄС [5].

23 квітня 2008 р. у Спільній заяві міністрів закордонних справ держав В4 було зазначено, що Вишеградська група сприятиме підписанню угоди про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. 15 лютого 2011 р. прем'єр міністр України М. Азаров взяв участь у засіданні Саміту глав урядів держав В4, присвяченого 20-й річниці створення Вишеградської групи, на якій прозвучала заява від керівників держав В4 про підтримку євроінтеграційних устремлень України.

Під час зустрічі міністрів закордонних справ країн Вишеградської групи і Німеччини 3 березня 2011 р. у Братиславі було обговорено питання щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [5].

Одним зі стратегічно важливих напрямів співробітництва між Україною та державами В4 є галузь безпеки та оборони. З 2005 р. Україна стала брати участь у засіданнях міністрів оборони держав В4, а з 2007 р. – у зустрічах начальників генеральних штабів, на яких здійснюється обмін досвідом [1, с. 48-49]. У 2008, 2009 рр. відбулися чергові зустрічі міністрів оборони у форматі В4+Україна. Про розвиток співпраці в оборонній сфері свідчать спільні навчання: "Козацький степ", "Швидкий тризуб", "Світла лавина", а також спільний проєкт "Сприяння кооперації Вишеградських країн та України у реформуванні оборонної промисловості" [3, с. 43]. У травні 2011 р. на зустрічі керівників оборонних відомств держав В4 та України було обговорено питання про створення в рамках ЄС Вишеградської бойової групи та можливість залучення до неї української сторони. Створення даної групи заплановано на перше півріччя 2016 р. Проєкт Вишеградської бойової групи за участю України є ознакою того, що країни Вишеградської групи вбачають в Україні сильного військового партнера.

Чільне місце у процесі співпраці між Україною та державами В4 відводиться питанням енергетичної безпеки. Україна та країни В4 є транзитерами російського газу та експортерами електроенергії з України. Важливе значення має розвиток Євро-Азійського нафтотранспортного коридору (запуск нафтопроводу Баку-Супса-Одеса-Броди-Плоцьк-Гданськ, який передбачає транспортування каспійської нафти до країн Центрально-Східної Європи) [3, с. 45].

Показовим для наслідування є співробітництво між Україною та країнами В4 в гуманітарній сфері, а саме – в рамках діяльності Вишеградського Фонду, програми якого відомі в Україні з 2005 р. та здійснюються у двох формах. Перша – отримання грантів Фонду тими українськими організаціями-заявниками, які мають спільні міжнародні проєкти з установами хоча б із двох країн-учасниць групи. Так, упродовж 2005-2011 рр. українські

благодійні, наукові організації та інші установи отримали 19 грантів. Друга форма співпраці – стипендіальні програми Фонду. Статистика отримання стипендій українцями свідчить про активну взаємодію між Україною та країнами В4 у науковій сфері. Зокрема, кількість наданих стипендій українським представникам за період 2004-2011 рр. у 2,96 рази перевищує кількість стипендій, отриманих білоруськими громадянами. Згідно даних річного звіту за 2011 р., сума бюджету Фонду, виділена Україні за період 2000-2011 рр., склала 1757185 євро, що є найбільшою сумою, призначеною для держави, яка не входить у Вишеградську групу (Фонд співпрацює з 25 державами, які не є членами В4) [4].

Поряд з існуючими успіхами, співробітництво між Україною та країнами Вишеградської групи має низку проблем, які потребують невідкладного вирішення. Перш за все – забезпечення стабільності на кордоні, посилення енергетичної безпеки. Зокрема, потребує посилення взаємодія митних та імміграційних служб, а також є необхідність у наданні українській стороні інституційної допомоги у питаннях поліпшення правового забезпечення та інфраструктури кордонів та протидії корупції.

Отже, взаємодія України та країн В4 є плідною у багатьох галузях. Інструментом спільної взаємодії між Україною та державами Вишеградської четвірки є Ви-

шеградський Фонд. Держави В4 підтримують євроінтеграційний курс України, сприяють підписанню Угоди про асоціацію між ЄС та Україною. Здобутком співробітництва можна вважати створення механізму взаємодії країн В4 та України у формі участі української сторони у вишеградських засіданнях різних рівнів. З огляду на існуючий досвід співробітництва України з державами Вишеградської групи та підтримку країнами В4 її євроінтеграційних прагнень, особливого значення набуває поглиблення подальшої співпраці у форматі В4+1.

Список використаних джерел

1. Каплинский О. Роль Вишеградської четвірки в контексті національної безпеки України // Стратегічні пріоритети – К. – 2009. – № 2(11). – С. 47 – 54.
2. Кіш Є. Центральна Європа в сучасній системі єврорегіональної інтеграції: монографія / Є. Б. Кіш; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України. – Ужгород: Ліра, 2008. – 440 с.
3. Кудряченко А. Україна та Вишеградська четвірка: стан та перспективи співпраці // Україна та Вишеградська Четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин: матеріали Міжнар. конференції "Україна і Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин", Ужгород 13-14 травня 2010 року в рамках проекту SUREC (Словацько-український науково-дослідницький центр). – Братислава, 2010. – 166 с. – С. 37-54.
4. Visegrad Fund. Official website. – Режим доступу: <http://visegradfund.org/>
5. Visegrad Group. Official website. – Режим доступу: <http://www.visegradgroup.eu/>

Надійшла до редколегії 25.01.13

И. Мудриевская, асп.

Института всеобщей истории НАН Украины, Киев

СОТРУДНИЧЕСТВО УКРАИНЫ И ГОСУДАРСТВ ВЫШЕГРАДСКОЙ ГРУППЫ В ФОРМАТЕ В4 +1

Раскрыты основные направления сотрудничества Украины с государствами Вышеградской группы в формате В4+1 в контексте евроинтеграционной стратегии, освещены достижения и перспективы дальнейшего взаимодействия.

Ключевые слова: Украина, Вышеградская группа, евроинтеграция.

I. Mudriiivska, post-graduate student

Institute of World History of NAS of Ukraine, Kyiv

COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND COUNTRIES OF THE VISEGRAD GROUP IN THE FORMAT V4+1

The author analyzed basic directions of cooperation of Ukraine with the countries of the Visegrad Group in the format V4 +1 in the context of european integration strategy, reported the achievements and prospects of further cooperation.

Key words: Ukraine, Visegrad Group, european integration.

УДК 94(73:529):327"18/19"

О. Набока, канд. іст. наук

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Луганськ

ВИТОКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СТОСОВНО ТАЙВАНЮ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

В статті досліджуються витоки політики США стосовно Тайваню. За думкою автора, її формування відбувалося в другій половині ХІХ століття. В цей період, частина американської правлячої еліти намагалася реалізувати план захоплення острова для посилення позицій США у далекосхідному регіоні.

Ключові слова: США, Тайвань, далекосхідний регіон, американська політика.

На початку ХХІ століття острів Тайвань (Формоза) грає досить помітну роль в далекосхідній політиці США. Побоюючись перетворення КНР на регіонального лідера, Вашингтон намагається завадити цьому шляхом підтримки сепаратистських настроїв частини політичної еліти острова. Розуміння тайванської політики Білого Дому на сучасному етапі неможливо без дослідження її витоків. Саме цьому і присвячена дана стаття.

Становлення американської політики стосовно Тайваню проходило в другій половині ХІХ століття, коли США намагалися значно посилити свою військово-політичну та військову присутність на Далекому Сході. Найближчим конкурентом для Сполучених Штатів була Великобританія, яка завдяки перемозі у першій "опіумній війні" (1840 – 1842), серед всього іншого, отримала

в якості трофею китайський острів Гонконг (Сянган). Саме ця територія поступово перетворювалася на головну базу британського військово-морського флоту та головний центр бізнесової активності в тихоокеанському регіоні. В свою чергу, частина американської політичної еліти вважала, що для випередження суперників, США також мають захопити острів біля китайських берегів, з метою його використання в якості опорної бази. І саме Тайвань в цей період став одним з головних об'єктів зовнішньої політики Вашингтону.

Першим політичним діячем США, хто найбільш послідовно ратував за захоплення острова був комодор Метью Колбрайт Перрі (1794 – 1858). В 1852 році його було призначено командувачем ескадри, яка мала добитися відкриття Японії для іноземної торгівлі. Він не-